

Reliģiskās organizācijas

Straupes ev. lut. draudze

Mācītājs: **Gints Polis**

E-pasts: straupesbaznica@inbox.lv

Facebook: <https://www.facebook.com/pilsbaznica.straupe>

Baznīcas adrese: Pilsbaznīca", Straupe, Straupes pagasts, Cēsu novads.

Pasta adrese: "Kraujas", Straupe, Straupes pag., Cēsu nov., LV-4152.

Draudzes priekšnieks: **Arnis Lūsiņš**

Tālrunis: 29471887

E-pasts: arnis.lusins@tvnet.lv

Svētdienas skolas skolotāja: **Ineta Gulbe**

Tālrunis: 29727114

Ērgelniece/ draudzes muzikālās dzīves vadītāja: **Daina Cukura**

Tālrunis: 29219972

Jauniešu darba vadītāja: **Zane Bērziņa**

Tālrunis: 28669529

Rekvizīti:

Straupes Evaņģēliski luteriskā draudze, "Pilsbaznīca", Straupe, Straupes pagasts, Cēsu novads, LV-4152.

Reģ. Nr. 90000327717

AS "SEB banka", kods: UNLALV2X

Konts: LV16UNLA0004000701303

Dievkalpojumi ar Svēto Vakarēdienu LELB Straupes draudzē tiek svinēti svētdienās plkst. 9:00

Notikumi:

Pirmdienās: Draudzes namā plkst.19.00 Draudzes skola visiem interesentiem – kristīgās mācības atkārtošana, papildināšana, kopīga sagatavošanās Kristībai un iesvētībām. "Kraujās" plkst.19.00 AA grupas sapulce.

Otrdienās: mēneša 1. otrdienā Vīru vakars plkst.19.00. Mēneša 2. otrdienā draudzes Padomes sapulce plkst.19.00.

Piektdienās: lūgšanu, pārrunu, sadraudzības vakars plkst.19.00.

Sestdienās: reizi mēnesī Jauniešu tikšanās tematiskajā vakarā.

Svētdienās: Svētdienas skola. Pulcējas Draudzes namā plkst.10.30, tomēr norit process, lai bērni, viņu vecāki un draudze kopā baznīcā plkst.9.00 varētu uzsākt svētdienas dievkalpojumu, bet pēc levada daļas skolnieki skolotāju vadībā dodas blakus telpā turpināt tematisko nodarbību, atbilstoši savām nepieciešamībām un spējām.

Straupes evaņģēliski luteriskās baznīcas vēsture

Pirmā Straupes baznīca celta 1206. g. Baukalnā, Indriķa hronikās rakstīts: "Pēc tam, aizsūtīts pie idumiešiem, viņš kristīja tur daudz letu un idumiešu, uzcēla baznīcu pie Braslas, palika turpat pie viņiem un rādīja viņiem ceļu uz mūžīgo dzīvošanu." Priestera vārds bija Daniēls un domājams, ka viņa darbība bijusi auglīga, ja jau pēc pirmās neveiksmes, kad 1211. gadā igauņi baznīcu nodedzina, tā tiek atjaunota. Visai drīz ēkai gan nākas ciest atkal – šoreiz no krieviem. Acīmredzot baznīca Baukalnā pastāvēja līdz 13. gs. beigām, kad tika uzcelta tagadējā Lielstraupes baznīca. (1)

Straupes baznīca ir unikāla ar faktu, ka tā celta 13. gadsimtā kā Lielstraupes pils ansambļa sastāvdaļa, kā arī ar to, ka tā ir vienīgā baznīca Latvijā, kurai ir no baznīcas atdalīts koka zvanu tornis, kurš būvēts atsevišķi 1848. gadā. Pirms šī zvanu torņa šajā pašā vietā atradies cits 1744. gadā būvēts atsevišķs zvanu tornis, kuram 18. gadsimta

sākumā bija kupolveidīgs barokāls jumtiņš.

Baznīca kā pils kapela būvēta kopā ar Lielstraupes pili 13. gadsimtā. Sākotnēji tā ir bijusi trīsjomu celtne, taču, likvidējot pārseguma velves laikā no 1726. līdz 1730.

gadam, tā tika pārveidota par vienjoma celtni. 1739. gadā ieguva ar ziedu vītņu un akantu ornamentu apgleznotus koka griestus, kuru izgatavošanu finansēja grāfiene Šarlote fon Lēvenvolde. Pēc arhitekta Pētera Ārenda projekta 1938. gadā zem griestiem tika iekārtas jaunas koka velves. Baznīcā tika apbedīti grāfu fon Rozenu dzimtas locekļi. Georga fon Rozena 1590. gada kapa plāksne ir viens no izcilākajiem renesanses tēlniecības darbiem Latvijā. Pašlaik grāfu dzimtas kapakmeņi ir apskatāmi baznīcas dārzā.

Straupes baznīcā ir vienīgais Latvijā veramais koka altāris, kas sēru gadījumā tiek aizvērts. Dievnama interjeru bagātina izcilas baroka laika gleznas, kā arī vairāki izcili baroka un manierisma laika darbi. Nozīmīgs piemineklis baznīcā ir 1739. gadā darinātie kanceles pildiņu un ērģeļu luktu gleznojumi. Liela mākslinieciska nozīme ir vitrāžām altārgala logos, kas ir darinātas pēc Sigismunda Vidberga un Noras Cēsnieces metiem. Baznīcas apsīdu logus grezno Sigismunda Vidberga 1944. gadā izgatavotās, bet neieliktās, vēlāk atjaunotās vitrāžas: "Kristus dzimšana" (1970), "Golgāta" (1974) un "Aizvesto logs" kā veltījums 1941. gada 14. jūnija deportāciju piemiņai. Vitrāžu restaurāciju vadīja māksliniece Nora Cēsniece, kura, lai 1974. gadā nobeigtu ansambli, izgatavoja kompozīciju "Māte", jo vitrāžu "Aizvesto logu" 1970. gados ielikt logā nevarēja.

Baznīca ir ievērojama arī ar to, ka 20. gadsimta sākumā šeit ērģeles spēlējis Emīls Dārziņš (1875-1910). Tagadējās ērģeles darbojas no 1911. gada.

"Pēc otrā pasaules kara baznīcā saimnieko Lielstraupes mašīnu traktoru stacijas administrācija, bet kopš 1963. gada tajā darbojas psihoneiroloģiskā slimnīca, kurā ārstējas no alkoholisma. Ārsti Dace un Jānis Strazdiņi pievērsās pils un baznīcas kā vienota ansambļa sakopšanai. Nevienam nav noslēpums, ka liels procents pacienta bija vai nu mākslinieki, vai prasmīgi amata meistari, kuri tad arī palīdzēja atjaunot seno godību. Īpaši daudz darba tika ielikts baznīcas atjaunošanā, līdz tajā varēja skanēt pirmais koncerts. Vienīgā iespēja padomju laikā saglābt kādu baznīcu bija piemērot tai koncertzāles statusu. Tolaik bija neiedomājami, ka tiktu dota atļauja valsts līdzekļu ieguldīšanai kādā kulta celtnē, kas nav saistīta ar komunisma ideju. Izglābtajā baznīcā no plašas apkaimes nāca klausītāji uz "Ave Sol" un "Juventus", "Turaidas rozēs" un "Mūžīgā unisona" koncertiem, te tika organizētas gleznu un lietišķās mākslas izstādes. No 1989. gada Straupes draudze atkal pulcējas atgūtajā dievnamā. Notiek dievkalpojumi, koncerti un dažādi pasākumi.

Ja Lielstraupes pili mēs varam aplūkot tikai no ārpuses, jo tajā joprojām darbojas slimnīca, tad baznīca laipni ver durvis ikvienam apmeklētājam. Tajā mēs ienākam it kā no sāniem, taču sākotnēji ieeja bija vērsta pret pili – tas būtu loģiski, un arī vairākas arhitektoniskas detaļas liecina par labu šai versijai. Ieejot telpa šķiet maza, taču turpmākie soļi atklāj arvien jaunas vērtības. No 17. gs. Saglabājušies ērģeļu luktas un kanceles pildīņu gleznojumi. Tajos sajūtams baroka tēls – tas ir patiens diženums, ko pauž ikviens no portretētajiem – vai tie būtu divpadsmit apustuļi ērģeļu luktas

gleznojumos, vai evaņģēlisti kancelē, kuru attēlojumā dominē nedaudz teatralizētas pozas un žesti. Stilu iztur arī kanceles balsts, vītās dekoratīvās kolonnas, serafimu galviņas, ziedu vītnes un pildiņus aptverošie rāmji.

Pie sienas altārdaļā ir arī divas plāksnes, ko draudze uzstādījusi saviem locekļiem. Baltajā marmora plāksnē ir ierakstīti Pirmajā pasaules karā un Brīvības cīņās kritušo vārdi, bet melnā marmora plāksne veltīta skolotājam un ērgelniekam Dionīsijam Garklāvam (1825-1907). Zem baznīcas, kapu velvēs bija vietējo muižnieku un ievērojamu straupēniešu atdusas vietas. No 1770. līdz 1772. gadam Krievijā plosījās mēris un, lai to apturētu, visā impērijā tika aizliegts veikt apbedījumus baznīcā un tās tiešā tuvumā. Pēc šī rīkojuma kapsētas tika ierīkotas aiz pilsētas vaļņiem – Straupei tie ir Vecie kapi." (2)

Blakus baznīcai pils parkā ir konstatēta arī viduslaiku kapsēta, tā bijusi senākā Straupes pilsētas kapsēta, kurā tika apbedīti arī 16. gadsimta mēra epidēmijas upuri, kura laikā nomira 81.5 % iedzīvotāju, bet dzīvi palika tikai 794 pilsētas iedzīvotāji. Kapsētā mirušos apbedīja līdz 1775. gadam, izņemot baronus un mācītājus, kurus apbedīja baznīcā.

(1) Rukšāne, G. (2001) *Cēsu rajona tūrisma rokasgrāmata "Iepazīsti savu novadu"*, 66.lpp.

(2) Rukšāne, G. (2007) *"Cēsu rajona pilis un muižas stāstos, nostāstos un spoku stāstos"*, 20. – 23. lpp